

Podstata a příčiny regulace ekonomiky státem

Regulaci ekonomiky chápeme jako usměrňování a zásahy státu do vývoje reprodukčního procesu prostřednictvím nástrojů hospodářské politiky.

Nástroje hospodářské politiky:

Fiskální, rozpočtové, monetární, měnové, obchodní politiky a další

Nejčastější příčiny regulace :

- **nedokonalé fungování tržního mechanismu, vznik tzv. externalit**
- **existence nedokonalé konkurence**
- **cyklický vývoj ekonomiky**
- **existence oblastí ekonomiky obtížně regulovatelných trhem / státní správa ,armáda soudnictví atd. /**
- **mimořádné události / živelné pohromy, katastrofy, atd./**

Nástroje hospodářské politiky

- 1. Běžné** např. změna úrokové míry atd.
- 2. Systémové** např. reforma daňového systému

Nástroje:

1. peněžní politiky tzv. monetární
2. měnové politiky
3. rozpočtové politiky
4. důchodové politiky
5. obchodní politiky

Monetární hospodářská politika

Monetární hospodářskou politiku lze definovat jako:

Souhrn nástrojů, vztahů a institucí uspořádaných do systému tak, aby umožňoval dosažení stanovaných národohospodářských cílů.

Poznámka:

- 1. Dosahování cílů je míněno na nejvyšší míře efektivnosti tj. největší možný efekt s nejmenšími náklady**
- 2. Cíle – jsou míněny makroekonomické cíle (ekonomický růst, přijatelné tempo inflace, vysoká zaměstnanost, vyrovnaná bilance atd.)**
- 3. Formulované hospodářské cíle jsou plně odvislé na politické reprezentaci země**

Nástroje peněžní / monetární / politiky.

Mezi nejdůležitější patří:

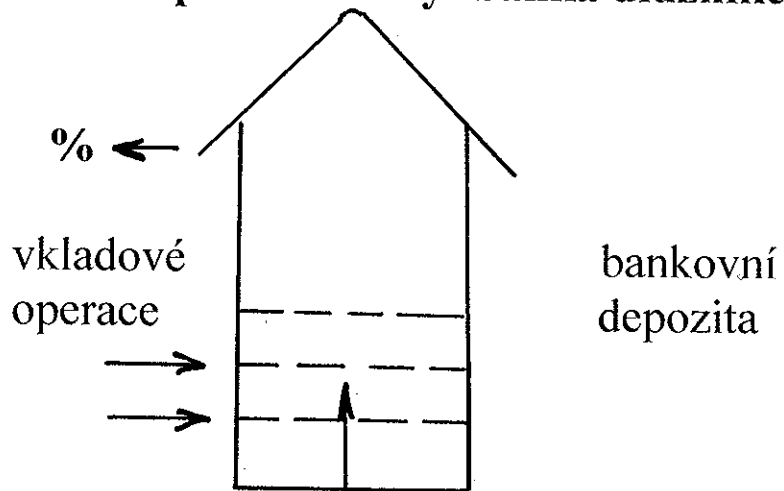
1. stanovení povinné míry minimálních bankovních rezerv / tzv. likvidního minima banky/
2. ovlivňování diskontní sazby
3. operace na volném trhu
4. stanovení reeskontních kontingentů
5. stanovení úvěrových podmínek atd.

Co je monetárním nástrojům hospodářské politiky společné?

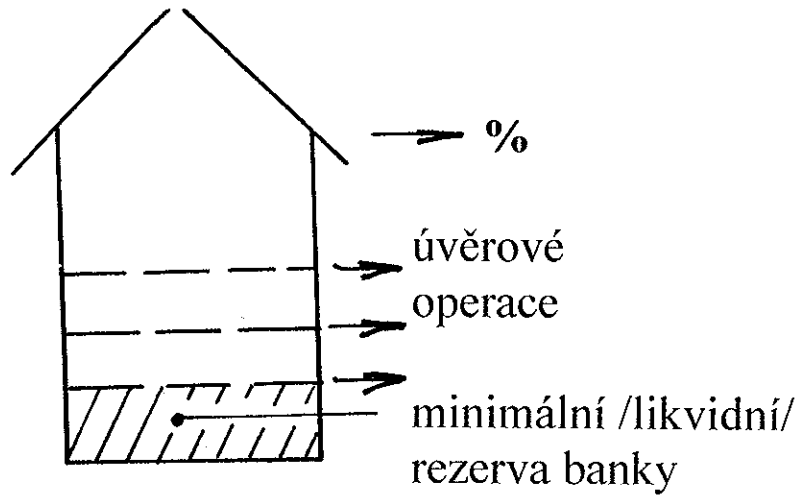
1. Nástroje monetární hospodářské politiky působí v oblasti peněžního oběhu a úvěru
2. Realizátorem nástrojů monetární politiky je centrální banka
3. Monetární nástroje ovlivňují stranu nabídky peněz / nikoliv poptávku po penězích/
4. Monetární nástroje působí v dlouhém časovém intervalu
5. Monetární nástroje působí plošně nikoliv selektivně

Povinná míra bankovních rezerv

Pasivní operace banky- banka dlužníkem

Aktivní operace banky – banka věřitelem

Centrální banka stanoví povinnou výši minimální bankovní rezervy:

a/ zvýšení rezervy vede k omezení rozsahu úvěru

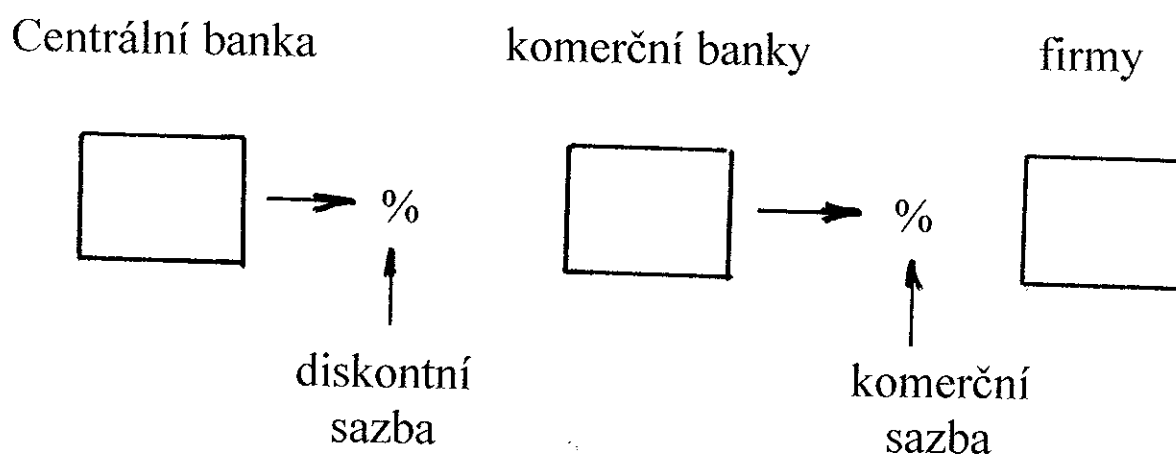
b/ snížení rezervy vede k zvýšení rozsahu úvěru

Ovlivňováním povinné minimální bankovní rezervy se reguluje množství peněz v peněžním oběhu.

Povinná míra bankovních rezerv se určuje jako % sazba k bankovním depozitům.

Působí plošně, na všechny bankovní subjekty a je hodnocen jako velmi účinný až drastický

Ovlivňování diskontní sazby

Diskontní sazba je nejdůležitější úroková sazba vyhlášená centrální bankou. Za tuto sazbu nakupují peněžní prostředky komerční banky od centrální banky.

Změny v diskontní sazbě ovlivňují úroveň úrokových sazeb úvěrů komerčních bank.

Centrální banka tak uplatňuje politiku „drahých“ nebo „levných“ peněz.

Změnou diskontní sazby centrální banka ovlivňuje průběh reprodukčního procesu / např. rozsah poptávky po investicích, tím i zaměstnanost, rozsah poptávky po spotřebitelských úvěrech atd./.

Účinnost tohoto monetárního nástroje je hodnocena jako poměrně malá/ zejména ve vyspělých ekonomikách/ vzhledem k malé závislosti komerčních bank na úvěrech od centrální banky.

Operace na volném trhu

Představují nákup a prodej cenných papírů / zejména státních CP / emisní bankou na kapitálových trzích.

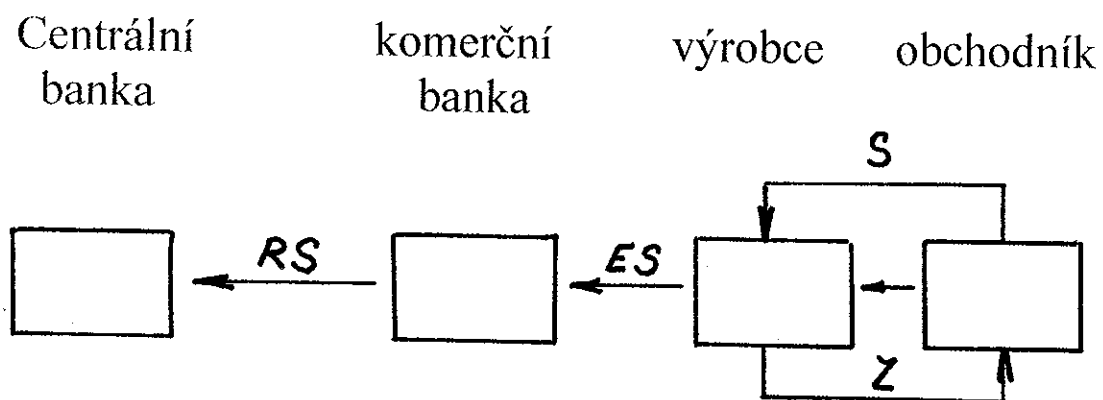
Prodej CP centrální bankou znamená omezení bankovních depozit komerčních bank

Nákup CP centrální bankou znamená zvýšení depozit komerčních bank

Těmito obchody centrální banka ovlivňuje množství peněz v oběhu a tím i úvěrové možnosti komerčních bank

Účinnost tohoto monetárního nástroje je hodnocena jako omezená vzhledem k tomu, že působí zprostředkovaně přes komerční banky a je ovlivněna ochotou bank tyto produkty nakupovat.

Reeskontní obchody / kontingenty /

Reeskontní operace představují nákupy obchodních směnek centrální bankou od obchodních bank.

Ovlivňováním rozsahu těchto obchodů ovlivňuje centrální banka množství peněz v oběhu.

Účinnost tohoto nástroje je hodnocena jako omezená

Nositelé monetární politiky

Nositelem monetární hospodářské politiky je centrální banka.

Centrální banka plní funkci:

a) Mikroekonomickou

b) Makroekonomickou

Její role v ekonomice je nezastupitelná, a ani ekonomickou teorií není tato role zpochybňována.